

EMLÉKEZTETŐ

BESZÉD AZ EÖTVÖS JÓZSEF KOLLÉGIUM ÚJ SZÉKHÁZÁNAK AVATÓÜNNEPSÉGÉN

(Részlet)

E Ö T V Ö S L O R Á N D

Nagyméltóságú Miniszter Úr, mélyen tisztelt Gyülekezet!

Örömnapja van ma e kollégiumnak, mikor új épületében először fogadhatja Nagyméltóságodat, ki a tetőt rakta reá, és egybegyűlve látja barátait és jótevőit, kik közül nem egy a kész alkotásban a maga közreműködésének nyomait fogja feltalálni.

Kérem, tekintsenek körül vizsgáló szemekkel, nézzék meg jól, helyén van-e minden arra, hogy intézetünk rendeltetésének megfelelhessen.

Tanulók otthonában vagyunk, olyan derék ifjak lakóhelyén, kik egyetemünkön gyűjtik tudományukat, és pedig nem csupán a tudományra szomjazóknak önzésével, hanem azon magasztos és önfeláldozó célra irányított törekvéssel, hogy majdan maguk is tanítva, széles körökben terjeszthessék a tudásra alapított műveltséget, melyre nekünk, a nemzetek legműveltebbjeivel versenyre kihívott magyaroknak oly égető szükségünk van.

De ez az otthon nemcsak arra való, hogy nappal terített asztalt, éjjel puha fekvőhelyet adjon lakóinak. Kollégiumunk azokat, kiket vendégszeretően befogad, ennél még sokkal értékesebb jótéteményben részesíti. Ellátja őket a tanulás segédeszközeivel, gondoskodik tanulmányaik helyes irányításáról s ismereteik hiányainak pótlásáról, buzdító tanáccsal bátorítja a csüggedőket, amíg tétovázó ifjakból derék férfiakat nevel, kik bátran és önállóan fognak megküzdeni az élet nehéz feladataival, mert megtanulhattak itt komolyan dolgozni, művelt ember módjára mulatni is.

Tanulóifjaink valóban megérdemlik az ilyen róluk való gondoskodást, tanügyünk jövő fejlődésének érdeke határozottan követeli azt, hiszen bármilyen lesz is a jövő iskolájának rendszere, ez az iskola jó csak akkor lesz, ha jó tanárok tanítanak benne.

Ezek az elemi, magukban érthető igazságok érvényesültek akkor, amikor kollégiumunk létrejött. Nem annyira hosszú fejtörés, mint inkább a nemzeti művelődés szeretetében felmelegedő szíveknek hevesebb feldobbanása adott neki életet és nevet. Meglátszik rajta, hogy ennek a szeretetnek dédelgetett gyermeke, meglátszik törvényhozásunknak és kormányunknak reá vonatkozó bőkezű rendelkezésein, meglátszik az épületen, mely művész tervezőjének a legkisebb részletekre kiterjedő gondoskodásáról tanúskodik, és meglátszik belső életszokásain, melyek igazgató, tanárok és tanulók között egyetértést és összetartást, az egy otthonban egy család képét mutatják.

Mint a Kollégiumnak ez idő szerint kurátora mondok ezért köszönetet mindazoknak, kik ügyét szívünkben hordva, róla életbe léptetésének első percétől kezdve szóval, tettel, anyagi segítséggel és szellemi támogatással gondoskodtak. Nem fogok neveket felsorolni, hosszú volna ez a sor, nem is akarom jótevőink közül egyesek érdemeit összemérni, hiszen jól tudom, hogy többet vagy kevesebbet, de mindegyikök annyit tett értünk, amennyit tehetett.

Önézetünk, bátorságunk növekszik annak tudata által, hogy az évszázados dicsőségben ragyogó intézet, melyet Ön képvisel, észrevette a mi rokon intézetünket, és méltónak találja arra, hogy közelebbről is megismerkedjék vele.

Az a nagy világosság, mely a francia iskola tűzhelyéből messze szép országuk határain túl kiárad, hozzánk, a kelet népéhez is eljutott, és mi is, mintegy válaszolva az intó felhívásra, kigyújtottuk a magunk tűzét, tanúskodván arról, hogy a jelet megértettük. A drót nélküli táviratozásnak egy neme ez, mely bár lassabban, mint az, de maradandóbban hozza belső kapcsolatba a földkerékség összes nemzeteit, s egyesíti őket a műveltség közös céljait előmozdító munkásságban.

Tudom, hogy Önök nem fogják irigy szemmel látni, ha majdan fáradozásaink jutalmaként a mi tűzünk is fényesen fellobog, hiszen a mi dicsőségünkkel együtt az Önökét is, mestereink dicsőségét fogja hirdetni.

Fogadja, Uram, megjelenéséért valamennyiünk meleg köszönetét, vizsgálja meg tapasztalt s éles szemével intézetünket, s ne vonja meg tőlünk bölcs tanácsát s jóakaró buzdítását!

MEGJEGYZÉS

Eötvös Loránd báró (1848–1919) a legjelentősebb magyar tudósok egyike, a fizika egyetemi tanára, közoktatásügyi miniszter, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke. Több fizikai törvényt megfogalmazója és az ún. Eötvös-inga (nevezik még torziós ingának is) elkészítője 1891-ben. Az olajmezők felkutatásában bizonyult hasznos eszköznek. 1895-ben megalapította apja, az Eötvös József nevet viselő és jeles egyetemistákat képző kollégiumot. Beszédének azt a részét, amelyben a kollégium mintájául vett párizsi École Normale Supérieure és a párizsi egyetem küldöttet üdvözli, elhagytuk.